

ŽANETA DVOŘÁKOVÁ

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, v. v. i.

Valentinská 1, CZ-116 46 Praha 1

z.dvorakova@ujc.cas.cz

„CIKÁN“ V POMÍSTNÍCH JMÉNECH V ČECHÁCH¹

V letech 1963–1980 proběhl soupis pomístních jmen (anoikonym, mikrotoponym) na území Čech. Mezi doklady je i 341 anoikonym s výrazem Cikán/cikán a jeho odvozeninami (výraz Cikán/cikán užíváme v historickém kontextu jako etnonymum nebo jako apelativum ve významu „kočovník“). Tato pomístní jména jsou různého stáří a nacházíme je na celém území Čech. Nejčastěji se jednalo o označení míst určených k táboření Cikánů/cikánů či připomínající nějakou událost spojenou s Cikány/cikány. Pomístní jména vztahující se k osobnímu jménu Cikán pak bývala většinou motivována majetkovým vztahem.

1. Úvod

V roce 1999 uveřejnil C. Nečas (1999: 39–42) v Bulletinu Muzea romské kultury seznam pomístních jmen² z Moravy a Slezska s lexikálními jednotkami Cikán/cikán i s jejich nářečními variantami a odvozeninami. Vycházel přitom z materiálů dialektologického oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR v Brně. Na Moravě a ve Slezsku proběhl soupis pomístních jmen v letech 1964–1998 nejprve pod vedením F. Matějka a od roku 1970 R. Šrámka (viz Šrámek 2010: 10–47). Postupně jsou zpracovávána jako hesla ve *Slovníku pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*, který je dostupný on-line.³ Paralelně probíhala soupisová akce s cílem zachránit

¹ Studie vznikla s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092. Používá mj. data, která poskytuje výzkumná infrastruktura LINDAT/CLARIAH-CZ (<https://lindat.cz>) podporovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (projekt č. LM2018101).

² Pomístní jména (anoikonyma, dříve též mikrotoponyma) jsou názvy člověkem vytvořených objektů na Zemi, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány (Pleskalová 2017).

³ Tento slovník obsahuje hesla *Cigán*, *Cigánovec*, *Cigoš* a *Cikán*. Pomístní jména zpracovaná pod heslem *Cigán* a *Cigoš* vycházejí podle zpracovatelů slovníku z osobních jmen bývalých majitelů, naproti tomu pomístní jména v hesle *Cigánovec* „jsou motivována okolnostmi spjatými s

tato mizející pomístní jména i na území Čech, a to v letech 1963–1980 pod vedením L. Olivové-Nezbedové. V Čechách se podařilo získat půl milionu dokladů tvořených 45 tisíci lexikálními jednotkami, které jsou nyní uloženy v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR v Praze (viz Olivová-Nezbedová 1995b: 35–51). *Slovník pomístních jmen v Čechách* vycházel nejprve knižně (5 svazků v letech 2006–2009), od konce písmene B- je pak zveřejňován také on-line. Mezi doklady nacházíme celkem 341 pomístních jmen z území Čech s výrazem *Cikán/cikán* a jeho odvozeninami.⁴

2. Cikán jako etnonymum a apelativum

Ze samotných anoikonym jako např. *Cikán* (les, Kři/Karlova Ves), *U cikánů* (louka, Kol/Kolín), apod.⁵ nelze jednoznačně určit, zda se vztahují k etnonymu *Cikán* ve významu „příslušník kočovného národa indického rozptýleného po celém světě“, jak jej definuje *Příruční slovník jazyka českého I* (1935–1937: 252–253), nebo k apelativnímu přenesenému označení „člověka cikánu něčím podobného (toulavostí, nepoctivostí, hašteřivostí a p.)“ (tamtéž). Nepomáhá nám tu ani psaní velkého či malého písmene, protože zapisovatelé ne vždy reflektovali rozdíl⁶ – srov. např. pole *U Cikánů* (MV/Noskov a Chocov, „tábořivali tam cikáni“) a pole *U cikána* (Hab/Skryje, „podle cikánů, kteří tu kdysi tábořili“).

3. Cikán jako příjmení a přezdívka

Některá pomístní jména jako např. *Cikánův lesejk* (Hol/Velkolánské) nebo *U Cikánojc kříže* (HT/Horní Kamenice) byla dle informací zapisovatelů motivována příjmením či přezdívkou původního majitele nebo osoby jinak spjaté s objektem. Nelze však vyloučit, že některá pomístní jména, u nichž se předpokládá původ z apelativa či etnonyma, pocházejí rovněž z osobního jména.

pobytem cikánů v místě, popř. představou o nepořádku způsobeném cikány („byl tu nepořádek a kamení, pobývali tu pravděpodobně cigáni“)“ (*Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku* v seznamu referencí). Heslo *Cikán* zatím nebylo zveřejněno.

⁴ Nemáme v úmyslu diskutovat tu o vhodnosti či nevhodnosti těchto výrazů a jejich definic, přistupujeme k nim jako k historické slovní zásobě, která odráží dobu svého vzniku. Moderní výkladové slovníky přirozeně reflektují posun ve vnímání, ke kterému došlo (viz např. *Akademický slovník současné češtiny*), ovšem my popisujeme materiál sebraný v 60. až 80. letech a zachycující některá pomístní jména velmi stará, proto musíme vycházet z dobového lexika i jeho tehdejšího hodnocení.

⁵ Pomístní jména uvádíme v té podobě, v jaké byla zachycena v soupisech. V závorce je pak uváděna lokalizace do konkrétní obce, včetně soudního okresu.

⁶ Zatímco *Příruční slovník jazyka českého* uváděl malé c- u obou významů, novější *Slovník spisovného jazyka českého* (Havránek 1960: 210) již rozlišoval *Cikán* s C- „v etnografickém smyslu“ a apelativum *cikán* s c-, *Pravidla českého pravopisu* (Bělič 1983: 146) uváděla zvlášť *Cikán* s C- „jako národnost“ a apelativum *cikán* s c-.

Příjmení Cikán je rozšířeno zvl. na území Čech, naproti tomu na Moravě se vyskytuje pouze ojediněle (viz *Kde Jsme.cz* v seznamu referencí). Další v současnosti užívaná příjmení z tohoto okruhu jsou např. Cikánek, Cykánek, Cigán, Cigan, Cigán, Cigánek, Cigáník, Cigoš apod. Příjmení Cikánek není vázáno výlučně na oblast Čech, jako je tomu u nezdobného příjmení Cikán, a nacházíme ho na celém našem území. Příjmení s -g- převažují na Moravě a ve Slezsku v souladu s nářečním výskytem apelativa cigán (viz dále). Tato příjmení se vykládají z etnonyma Cikán a zařazují se do stejné kategorie jako příjmení Čech, Němec, Slovák, Polák atd. (Kotík 1897: 133; Svoboda 1964: 194; Knappová 2002: 25; Moldanová 2010: 37).⁷ J. Beneš (1962: 180) pak poukazuje na to, že „Jindy dostal člověk jméno národa za přezdívku, protože měl vlastnosti příznačné pro příslušný národ“ a jako příklad uvádí úsloví „černý jako cikán“ (připomeňme, že Černý patří v současnosti mezi deset nejčastějších příjmení v ČR).⁸ Těž romistka J. Horváthová (2002: 17) se domnívá, že příjmení Cikán dostávali spíše příslušníci většinové společnosti, kteří Romy nebo obecně kočovníky něčím připomínali, nikoli sami Romové.

4. Nářeční varianty

Jak uvádí *Český jazykový atlas 5* (Balhar a kol. 2016: 318): „Předěl mezi výslovností cikán a cigán je ostrý a výrazně odděluje Moravu a Slezsko (s formou cigán) od Čech se záp. pruhem Moravy (s formou cikán).“ Potvrzuje to i materiál anoikonymický. V Čechách máme 53 pomístních jmen s formou cikán a pouze 3 s nářeční variantou cigán:⁹ návrší *Cigán*, nazývané též *Na cigánským placu* (Lov/Březno), louku *V cigáně* (Nas/Trhová Kamenice) a louku na místě vysušeného rybníka, která se podle soupisu paralelně nazývá *Cikán* i *Cigán* (Přl/Voleč). Dále je v soupisech zachycena 159krát cikánka a pouze 2krát cigánka, a to v názvu pole a honu *Cigánka* (Pdě/Senice), a 93krát cikánský oproti 2 výskytům cigánský (poloha *Na cigánském plácku* Unh/ Nučice) a 1 cigánský s krácením -á- > -a- (les *Cigánský les* Str/Kuřimany).

Krácení -á- > -a- se objevuje i v dalších pomístních jménech, i když u některých asi nelze vyloučit ani chybu v zápisu, např. studna *Cikánka* (ČS/Světlá), strom *Cikánský dub* (VM/Trusnov), místní část *V Cikanově* (Táb/Stádlec) atd. Ojediněle vedle sebe fungují i varianty, např. *Cikanovka* i *Cikánovka* (Klt/Chudenice).

⁷ Do této studie nezařazujeme pomístní jména odvozená z příjmení Zikán (např. louka *Na Zikánský louce* Nev/Teletín), neboť se přikláníme k výkladu tohoto příjmení nikoli z etnonyma (srov. Svoboda 1957: 212), ale z rodného jména Zikmund (srov. Kotík 1897: 36; Beneš 1962: 185; Moldanová 2010: 223), i když vyloučit to, že se jedná o německý způsob zápisu příjmení Cikán, asi zcela nelze.

⁸ Srov. např. pomístní jméno bývalé hospody *Na cikánce* (ŽB/Haratice), o níž se v soupisu píše: „Byla tu hospoda a v ní hezká černovlasá hostinská.“

⁹ Formy cikán i cigán jsou přitom doloženy již ze staré češtiny (*Elektronický slovník staré češtiny*).

Pokud se podíváme na územní rozmístění, pak vidíme, že se formy s -g- vyskytují porůznu po Čechách, nevytvářejí žádný ohraničený areál, dokonce ani nekopírují izoglosu mezi Čechami a Moravou; srov. mapa č. 317 v *Českém jazykovém atlase 5* (Balhar a kol. 2016: 217).

Obrázek 1. Pomístní jména *Cigán*, *Cigánka* a *Cigánský* v Čechách

Formy s *-k-* se naproti tomu vyskytují na celém území Čech:

Heslové slovo

CIKÁN

Obrázek 2. Pomístní jména *Cikán*, *Cikánka* a *Cikánský* v Čechách

Nářečí se přirozeně projevují i na úrovni morfolocké, např. v užívání duálového zakončení v instrumentálu plurálu, např. pole *Za cikánovejma* (Što/Střítež), nebo v užívání ustrnulé, nesklonné formy označení rodiny, např. poloha *U Cikánojc kříže* (HT/Horní Kamenice) (k tomu srov. Čizmárová 2001: 206). U některých tvarů se může jednat o užití původní staročeské o-kmenové koncovky v lokálu singuláru (např. pole *Na cikáně* NBe/Struhy) i plurálu (např. hon *Na cikáních* ČBr/Přerov nad Labem), nebo i o přechod k ženskému rodu a vzoru píseň (např. pole *Na cikáni* LS/Vrbka) – snad bychom tu mohli předpokládat nominativ *Cikáň*. U tvaru *Do cikánu* (pole MK/Ledečky, Viničná Lhota) se patrně jedná o přechod k mužskému rodu neživotnému a vzoru hrad. Forma *Cikány* (pole HV/Chotýčany) je toponymický plurál (srov. oikonyma Prusy, Uhry apod.).

5. Formální stránka

Z formálního hlediska lze rozlišit pomístní jména jednoslovná (např. studánka *Cikánka* ČS/Doubravice) a víceslovná, a to bezpředložková (např. poloha *Cikánova zahrádka* UJ/Rataje nad Sázavou, Malovice) a předložková (např. les *Pod cikánem* VM/Sruby; lom *Lom u Cikánů Što/Střítež*).

Z hlediska slovotvorného pak můžeme rozlišit pomístní jména neodvozená (např. pole *Cikán* MB/Sovínky) a odvozená (např. pole *Cikanovka* Kdy/Všepadly). K tvoření pomístních jmen je využívána široká škála sufixů (k tomu detailně Štěpán 2016). Při jejich interpretaci však musíme vždy vycházet nejen ze znalosti onymického systému, ale i místních reálií, např. ze soupisů víme, že hon *Na cikánovským* (Úpi/Suchovršice) leží „na severu obce“ a jedná se o „část polí u čísla 34, kde tábořili cikáni“, toto pomístní jméno tedy patrně vzniklo z etnonyma *Cikán* či apelativa *cikán* se sufixem *-ovský*; naproti tomu *Cikánovský les* (TS/Vrcov) se rozkládá na místě dnes již zaniklého dvora *Cikánov*, který dostal své jméno podle svého zakladatele (1550), svobodníka Martina *Cikána* z Vracova (viz Profous 1947: 248), pomístní jméno lesa tedy vzniklo spíše z místního jména (jména dvora) *Cikánov* sufixem *-ský*.¹⁰

Pomístní jména odvozená z etnonyma *Cikán*, apelativa *cikán* či osobního jména (příjmení či přezdívkou) *Cikán* mají podobu

a) substantiv:

sufix *-ek*: les *Cikánek* (Čás/Vestec);¹¹

sufix *-iště*: pastvina *Na Cikáništi* (MV/Slapsko);

sufix *-ov*: místní část *Cikánov* (HBr/Suchá a Svatý Kříž);

sufix *-ovice*: pole *Cikanovice* (Bře/Ostrov);

sufix *-ovka*: pole *Cikánovka* (Klt/Chudenice);

b) adjektiv:

sufix *-ský*: pole *Cikánský vršek* (Zbi/Mýto);

sufix *-ův*: hájek *Cikánův lesejk* (Hol/Velkolánské);

c) substantivizovaných adjektiv:

sufix *-ecký*: pozemky *Cikánecké* (LP/Nové Dvory);

sufix *-ovský*: les *Cikanovský* (ČD/Světlá pod Ještědem);

sufix *-ský*: rokle *Cikánská* (KČL/Chocerady);

sufix *-ův*: pole *Na cikánově* (Sla/Třebusice).

¹⁰ Na současné mapě jsou ve Vrcově uvedeny lokality *Cikánov* a *Cikánovský les* (Mapy.cz), na indikačních skicích stabilního katastru z roku 1827 jsou zapsány německy jako *Zigeinerhof* a *Zigeiner Wald* (srov. *Zeměměřický úřad. Archiv*).

¹¹ Srov. ale jméno pole *Na Cikánkovým* (BL/Čakovičky, Nová Ves) z příjmení bývalého majitele, který se jmenoval *Cikánek*.

Anoikonyma vznikají též univerbizací, např. název honu *V Cikáňáku* (Prch/Škarez) byl vytvořen univerbizační příponou *-ák* z pomístního jména (jména mlýna) *Cikánský mlýn* v sousední obci Šumavské Hoštice (*Mapy.cz*). U nejčastějšího pomístního jména *Cikánka* a jeho variant jsou možné dva výklady – buď vzniklo z etnonyma či apelativa *Cikánka/cikánka* a vztahovalo se k osobě¹² (např. pole *Na cikánce* Lbá/Židovice podle toho, že „v dávných dobách měla zde zmrznout cikánka, jednalo se o hranice dvou obcí a žádná nechtěla platit výlohy s pohřbem“, jak se dozvídáme od místního informátora), nebo (a to je pravděpodobně častější případ) vznikla též univerbizací, a to sufixem *-ka* ze spojení jako např. *cikánská louka*, *mýtina* apod. (např. pole *Cikánka* HV/Nová Ves), většinou se totiž jednalo o pozemky, kde „tábořili svého času kočující cikáni“.¹³

6. Druh objektu

Objekty, které byly nejčastěji pojmenovány podle *Cikánů/cikánů*, byly většinou jejich tábořiště, a to „pole, louky, pastviny, lesíky, lada, často místa u potoka či poblíž nějaké vody (studánky, rybníka ap.)“ (Knappová 1995: 401). Např. o poli *Na cikánce* (Lou/Hoblík) nám informátor napsal: „Tábořivali zde cikáni. Jest zde pusté a od vesnice vzdálené místo.“ Obdobné to bylo i na Moravě, jak uvádí C. Nečas (2000: 68): „Romská tábořiště jsou pomístními jmény na Moravě a ve Slezsku mapována nejčastěji v lesích (18), nedaleko polních tratí (17), na lukách a pastvinách (14), dále u studánek a studní nebo u běhů vodních toků a rybníků (7), na skrytých polních cestách, v úvozech a úžlabinách (5), v blízkosti neplodných a blíže nespecifikovaných pozemků (4) a jednotlivě i na dalších místech, mj. např. i v jeskyni. Tábořiště se někdy nacházela ve vyhrazených lokalitách, kam obecní zastupitelstva nevítané táborníky vykazovala, aby je měla za jejich přechodného pobytu pod stálým dohledem a kontrolou.“ Tato vyhrazená místa dokládají i české soupisy, např. pole *Na cikánce* (Klt/Bolešice) bylo „dříve vykázané místo pro táboření cikánů“, u cesty *Cikánka* (Tře/Lipnice) „tábořili tam cikáni, protože nesměli do vesnice“, *Na cikánce* (Krv/Otvovice) bylo místo na konci katastru obce a „dříve místní policajt sem vyváděl potulující se občany“.¹⁴

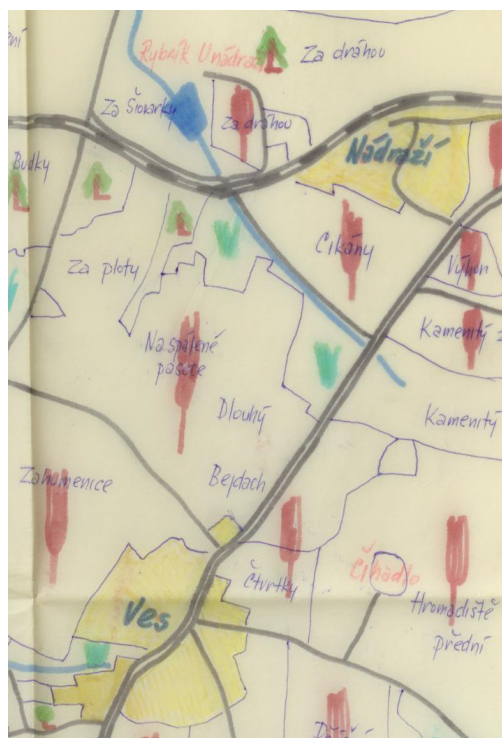
Je otázkou, jestli nebyl dříve pro místní obyvatele důležitější právě onen kočovný způsob života lidí, kteří u nich hledali přechodné místo pobytu, spíše než

¹² Další lidové významy apelativa *cikánka*, které uvádí *Průruční slovník jazyka českého I* (1935–1937: 253), tj. „druh hrušek“, „chudobka“ nebo „druh dýmky“ se tu jako motivace neuplatnily.

¹³ Srov. též výklad jména vsi Česká *Cikánka* na Hlinsku u A. Profouse (1947: 248), též C. Nečas (2000: 68).

¹⁴ V Rakousku platil tzv. zákon o vagabundech z 24. května 1885, podle nějž ti, kdo se potulují a jsou bez prostředků a nemohou dokázat legální příjem peněz, mají být potrestáni jako tuláci. Československá vláda vydala 14. července 1927 zákon o „potulných cikánech“, který byl jedním z nejprísnejších opatření tohoto druhu v Evropě (viz Zimmermann 2014: 8).

jejich etnický původ.¹⁵ Zdá se, že východiskem pro mnohá pomístní jména bylo spíše apelativum cikán ve významu „kočovník“ než etnonymum Cikán. To nám reflektují i některé lidové výklady pomístních jmen. Ze soupisů se dozvídáme, že např. na návrší *Na cigánským placu* (Lov/Břežno) „dříve tábořili kočovníci“, pas-tvina *Na Cikánce* (MH/Veselá) byla „tábořiště cikánů, komediantů a potulných kramářů“, pole *U cikánky* (KrV/Zeměchy) sloužilo jako „tábořiště potulných lidí“ apod. Jak uvádí i J. Horváthová (2005: 65–66): „Za první republiky se v prostoru českých zemí setkávali kočovníci z různých komunit, a ne všichni byli Romové. Patřili sem ‚lidé světem jdoucí‘ – tzv. komedianti (nejčastěji byli majiteli zábavních podniků – loutkových divadel, střelnic, kolotočů a houpaček, cirku-sů, nebo jiných atrakcí). Kočovníci se našli i mezi moravskými Romy, kteří k ce-loročně usdlému způsobu života přecházeli jen pozvolna. (...) Na česko-němec-kém a česko-rakouském pomezí byli po staletí zvyklí se pohybovat němečtí Sin-tové. (...) Kočovali pochopitelně i Romové olašští, ti se ale v českých zemích trva-le nezdržovali.“

Obrázek 3. Pole *Cikány* v obci HV/Chotýčany (výřez z mapy, soupis Chotýčany, 1975)¹⁶

¹⁵ Srov. však pomístní jména odvozená z etnonyma či apelativa Žid/žid (Dvořáková: v tisku).

¹⁶ Vidíme, že pole leží dále od samotné vsi, v blízkosti potoka, u nádraží, též jména pozemků

7. Motivace pojmenování

Pro interpretaci anoikonym jsou klíčové údaje, které v soupisech pomístních jmen zachytili dobrovolní místní informátoři. Zapisovali do nich totiž nejen jména, ale také informace o tom, o jaký objekt se jedná, jaká je jeho poloha, kvalita apod., mnohdy uváděli i lidové výklady či další informace, které nám mohou pomoci. Přirozené je však třeba k nim přistupovat kriticky, např. o poloze *Na cigánském plácku* (Unh/Nučice) se nám v soupisu tvrdí, že připomíná událost, kdy byl „na blízké samotě Kohlíkova cihelna zabit před lety četníky pověstný cikán Janeček po útěku z vězení“. Takový výklad však neodpovídá historickým skutečnostem.¹⁷ Onen pověstný cikán Janeček, který se mimochodem objevuje i v Haškově *Švejkovi*, nebyl zastřelen četníky a k jeho zadržení došlo úplně jinde než v Nučicích. Ani v matrikách zemřelých¹⁸ pro Nučice (1874–1915), kde bylo pomístní jméno zachyceno, ani pro Hořelice (1855–1905), kde cihelna stála,¹⁹ ani pro nedaleké Drahelčice (1859–1917) nenacházíme žádného zastřeleného uprchlého trestance, Cikána nebo osobu jménem Janeček. Jedná se tedy spíše o odraz pověsti o známém zločinci a jeho bandě. Je pravděpodobnější, že se i pomístní jméno *Na cigánském plácku* vztahovalo k cikánskému tábořišti.

Propriální motivace pramení z propriálních objektů, okolností, dějů, hodnocení, fyzického charakteru atd. Většina pomístních jmen označovala „od nepaměti tábořiště cikánů, kotlářů a podobně“ (les *Cikánské boroví* Jíl/Velké Popovice).²⁰ Mezi nimi zaujme např. anoikonym *Cikánský lágr* (Pac/Pořín) označující les. Nevztahuje se však k žádnému nacistickému koncentračnímu táboru, jak by výraz lágr mohl evokovat (ten nejbližší byl v obci Lípa 60 km od Pořína pro židovské vězně /viz Padevět 2018: 318–329/). Podle soupisu „za starých časů se zde sjížděli

v okolí naznačují nižší kvalitu půdy (*Na spálené pasece, Kamenitý zadní*). Podle soupisu se jedná o pozemek na hranici okresů a „cikáni tu tábořili vždy 24 hod., potom se stěhovali“.

¹⁷ O zatčení uprchlého trestance Josefa Janečka v hospodě v Horomyslicích u Chrástu informovaly *Národní listy* 29. 10. 1870, jeho bratr Jan tehdy unikl, ale byl raněn a dopaden o den později v obci Lhota. Dne 9. 9. 1871 byl oběšen v plzeňské věznici, jednalo se přitom o poslední veřejnou popravu v rakousko-uherské monarchii (Caletka 2011: 9).

¹⁸ Jsou dostupné on-line na stránkách SOA Praha. Srov. *Státní oblastní archiv v Praze* v seznamu referencí.

¹⁹ V kronice sousední obce Hořelice se v roce 1922 píše: „V Hořelici byly 2 cihelny, dnes obě zrušené. Jedna stála na konci jižní části obce při okresní silnici k Mezouni a v posledním majetku p. Karla Slámy, majora a majitele domu čp. 1. Druhá byla za vsí při státní silnici a první obecní cestě k lesu. Tato patřila rolníku p. Josefu Kohlíkovi, čp. 3. Nyní jsou budovy rozděleny dvěma majitelům“ (Rudná 2019: 14).

²⁰ Jak uvádí M. Knappová (1995: 401): „Častá jsou spojení jako *Cikánský dolík* (Sla), *hájek* (Jil), *plácek* (ČB, HK, VJ aj.), *Na cikánském plácku* (Kol, Měl, Nech), *Cikánský palouk* (Hum), *Cikánská alej* (Krl), *C. kopeček* (KO). Objevují se dále spojení jako *Cikánský vršek*, *plac*, *stůl* (balvan), *lesejček*, *lágr*, *kopeček*, *lom*, *mostek*, *dub*, *ouvozek*, *kout*, *Cikánská špička*, *špice*, *dubina*, *louka*, *šlaj-sna*, *kůlna*, *studánka*, *jáma*, *rokel*, *rokle* atd., *Cikánské boroví*, vše pro označení tábořiště cikánů.“

cikáni“, patrně je tu tedy užito apelativa lágr ve starším lidovém významu „ležení“ (*Příruční slovník jazyka českého II* 1937–1938: 496). Z období 2. světové války však pochází jiné anoikononymum, totiž jméno domu *Cikánská bouda* (Žam/Dlouhoňovice): „Početná rodina cikánů musela být z příkazu protektorátních úřadů ubytována v Dlouhoňovicích. Obec neměla tehdy jiného místa pro ně, tak je prozatím ubytovala v hasičské zbrojnici. V brzké době postavila vesnice pro cikány montovaný domek č. 97. I tak si dovezli svoji maringotku pro své bydlení. Po odsunu cikánů se domečku dosud říká Cikánská bouda.“

S bydlíštěm pak souvisí i jména jako *Cikánka* (Pli/Bystré), což je „ulice od č. 245–261, zde bydlela chudina a snad i cikáni“, či jména „malých domků chudších lidí“ v místní části *V cikánově* (Nym/Loučeň a Patrín). Nutno však říci, že není zřejmé, kdo tu bydlel, neboť se mohlo jednat i o pojmenování posměšná, jak se uvedeno v soupisu u místní části *Cikánská čtvrť* (Pln/Nížkov), nebo vztahující se k problematickému chování místních obyvatel, např. místní část *Cikánka* (Chot/Sobíňov) byla údajně „postavená mezi 2 světovými válkami. Původně se jmenovala Karlov (podle prvního stavebníka). Ten se neujal a pro hašteřivou minulost nese dosud název Cikánka.“ Obdobně v místní části *Cikánka* (Zbi/Zbiroh) „než se kolektiv stmelil, docházelo k hádkám“. Je však také možné, že se jedná o pozdější lidové etymologie a pouhé domněnky informátorů (srov. též Nečas 2000: 69). Přenesená a metaforická pojmenování jsou jinak spíše ojedinělá, např. skála *Cikánka* (PM/Žďár) je „skalní útvar připomínající cikánku s děckem na zádech“ a pole *Cikánov* (Chru/Zbyhňovice) „svou špatností dávala malý užitek, tak na almužnu pro cikány“ (i když i to může být jen lidový výklad).

Velmi často bývala pomístní jména motivována nějakou událostí, většinou tragickou, a bývala spojena i s místní etymologickou pověstí, např. na poli *Cigánka* (Pdě/Senice) „zabili tam kdysi cikána pro cikánku“, poloha *U cikána* (Pac/Těchobuz) je „místo u silnice v lese, kde byl při rvačce zabit cikán, pohřbený v levém rohu těchobuzského hřbitova“, hon *Na cikánce* (BL/Svémyslice) se jmenuje podle toho, že se „na stromě kdysi oběsil cikán“, atd. Některá z těchto pomístních jmen se váží i ke koloběhu lidského života, např. ve studni *Cikánka* (ČS/Světlá) „cikánka prý křtila děcko“ a v lese *U cikánky* (Úpi/Petrovice) „cikánce zemřelo dítě, na hrob nasadila barvínek, aby jej snadněji našla“.

Pokud pomístní jméno vychází z osobního jména (příjmení nebo přezdívky), pak se většinou vztahuje k (bývalému) majiteli objektu, např. *Cikánův lesejk* (Hol/Velkolánské) vznikl tak, že „pan Cikán vysázal na svém poli asi 30 olší a bříz“, pole *Cikanovice* (Bře/Ostrov) „patřilo k usedlosti čp. 11, kterou vlastnil Cikán“ apod.

8. Stáří pomístních jmen

Vlastností anoikonym je jejich nestálost a proměnlivost, některá časem zanikají,²¹ jiná naopak nově vznikají, někdy stará a nová pomístní jména fungují po nějakou dobu vedle sebe. Může se jednat pouze o varianty názvu (např. pole *Cikánský důl* je též nazýváno *Cikánský dolík* Jar/Jaroměř), většinou se však setkáváme s tím, že nový název patří ke zcela jinému motivačnímu okruhu než ten původní (např. pole *U Cikánů* nyní *U Kravína* MV/Noskov a Chocov, hon *Cikánka* též *Nad Filipovským* Ben/Poříčí nad Sázavou, Hvozdec „podle toho, že pole leží nad chatou populárního herce Františka Filipovského“ apod.). Ojedinelý je v námi zkoumaném materiálu doklad pomístního jména českého a německého se stejným významem (les *Cigeunebrunn* též *U cikánské studánky* JH/Matějovec).

Jak uvádí L. Olivová-Nezbedová (1995a: 22): „Pokud jde o stáří, jsou pomístní jména z určité oblasti písemně zachycená k určitému datu velmi nestejnorodá, jsou mezi nimi jak jména z dávných dob (...), tak i jména vzniklá v nedávné minulosti.“ Pomístní jména, která tu analyzujeme, jsou v soupisech často označována jako stará. Pro stanovení jejich stáří jsou přítom důležité historické doklady. Prvním soustavným soupisem pomístních jmen pro Čechy jsou fase tereziánského katastru z let 1713–1715 a na ně navazující tereziánský (1748) a později josefínský (1785–1789) katastr (Šmilauer 1963: 44). Originály fasi jsou uloženy ve Státním ústředním archivu v Praze. V oddělení onomastiky ÚJČ AV ČR máme jako interní materiál k dispozici doklady 277 tisíc pomístních jmen excerpovaných z těchto pramenů. Např. v soupisu pro obec KL/Světce je zachyceno pole *U cikánky*, ve fasi tereziánského katastru z roku 1713 je pak v této obci doložena louka *Czikánka*. Je velmi pravděpodobné, že se jedná o stejné pozemky, můžeme tedy říci, že toto pomístní jméno bylo v době svého zachycení v soupisu, tj. v 70. letech 20. století, staré více než 250 let.

Dalším velmi cenným historickým pramenem pro poznání pomístních jmen jsou mapy stabilního katastru z 1. pol. 19. století uložené v Národním archivu a dostupné on-line na stránkách Zeměměřického úřadu (srov. *Zeměměřický úřad. Archiv.*), které můžeme konfrontovat i s mapami současnými. Např. na současné turistické mapě (srov. *Mapy.cz*) vidíme v obci Mradice *Cikánský vrch* a polohu *Na Cikáni*, na mapě historické (1843) je *Cikánský vrch* nazýván *Zigeunergalgen*, tj. *Cikánská šibenice*.²²

²¹ Např. o názvu pole *U cikánky* (Sdc/Jetřichovice) se v soupisu z roku 1964 dozvídáme, že „ná-zvu nyní se již přestalo užívat.“

²² Srov. též návrší *Cikán* a pole *Na Cikáně* (Lbá/Libáň a Kozodírky), kde „stávala šibenice“.

Obrázek 4. Cikánský vrch a poloha Na Cikáni (Žat/Mradice), *Mapy.cz*

Obrázek 5. *Zigeunergalgen* (Žat/Mradice), *Zeměměřický úřad. Archiv.*

Pomístní jména zachycená v soupisech však bohužel včasto není možné dohledat též na mapách. Naproti tomu na mapách nacházíme i pomístní jména, která se nám do soupisů nedostala.²³ Např. v našem soupisu pro HK/Nový Hradec Králové z roku 1981 chybí název rybníka *Cikán*, je tu uvedena pouze poloha v lese *Cikánský plácek*. *Cikán* je přitom hydronymum velmi staré. Jak uvádí J. Mičan (1947: 86): „Též roku (1455) rozhodli se Hradečtí zřídit nový rybník Datlík. (...) A do téže nebo blízké doby připadá vznik jednak nad Datlíkem ležícího rybníku *Cikána* (oběma protéká potok Biřička, dříve zvaný Černým potokem), jednak pod Datlíkem ležící *Roudničky* (...).“ Ještě v roce 1804 rybník fungoval, byl dán do

²³ Během soupisové akce byly shromážděny soupisy „pouze“ z více než 86 % českých obcí a osad (Olivová-Nezbedová 1995b: 48) a velmi záleželo na znalostech, přístupu a pečlivosti konkrétních místních informátorů, kteří se sepisování pomístních jmen ujali.

nájmu za 27 zlatých ročně (Mikan 1947: 95), později byl zasypán,²⁴ znovu napuštěn byl na jaře 1898 (Mikan 1947: 96). Váže se k němu i romantická etymologická pověst, která však se skutečnou motivací anoikonyma pravděpodobně nesouvisí: „Rybník leží v místech, kterým se říkalo *Na Cikánce*. Podle pověsti tu cikánský ženich zabil svou nevěstu, která zde byla následně pohřbena. Od toho pochází název onoho místa i název rybníka“ (Doubek a Rezková 2010: 137).²⁵

Dalšími zdroji informací o stáří pomístních jmen jsou místní kroniky, regionální literatura nebo také matriky. Ze soupisu pro HT/Horní Kamenice se např. dozvídáme, že: „zde bývalo Cikánojc pole a blesk zabil hospodyni Cikánovou (vl. jménem Marie Smazalová). Dosud se tak říká hospodářství U Cikánů. Pozůstalí nechali postavit kříž. Kříž zde dosud je.“ Díky těmto informacím v soupisu jsme pak byli schopni dohledat úmrtí Marie Smazalové z Horní Kamenice 33, která byla opravdu zabita bleskem 17. 8. 1898,²⁶ a určit tak stáří kříže, a tím i pomístního jména, které se k němu váže. Naproti tomu se nám v matrikách nepodařilo dohledat popravu cikána Daniela v roce 1726 na místě zvaném údajně od té doby *U cikána* (Pbm/Konětopy), o níž hovoří náš soupis.²⁷

Některé další ilustrační příklady – ukazující mimo jiné i torzovitost dostupných pramenů – jsou uvedeny v následující tabulce (0 = nevyskytuje se, x = data nejsou k dispozici):

²⁴ J. Mikan (1947: 96) uvádí rok 1861, ale rybník nenajdeme již na indikační skice z roku 1840, proto je pravděpodobnější zrušení roku 1835, které uvádí Doubek a Rezková (2010: 137).

²⁵ Jako pravděpodobnější se jeví souvislost s názvem *Černého potoka*. K označení hydronym přívlastkem „černý“ viz Štěpán (2004: 40). Srov. též rybník *Cikán* doložený na pardubickém panství roku 1560 (Pešák 1936: 122).

²⁶ Archiv Plzeň, matrika zemřelých Dolní Kamenice (Unter Kamenzen), Horní Kamenice (Ober Kamenzen) 1827–1938, pův. sign. Staňkov 43, s. 113, viz *Státní oblastní archiv v Plzni v seznamu referencí*.

²⁷ Matrika zemřelých pro Konětopy (1688–1777) a okolní obce, stejně jako matrika zemřelých pro sousední Pnětluky (1680–1760) je v uložena SOA Litoměřice (srov. *Státní oblastní archiv v Litoměřicích*). Historii tohoto místa detailně (ale bez uvedení zdroje) popisuje i J. Valenta (1937: 65) ve svém jinak dosti štvavém článku: „Roku 1726 popraven cikán Josef Daniel blíže zemské cesty u Jesenice. Zde na hranici dobrříšského a milínského panství stávala od r. 1712 výstražná tabule, postavená milínskou vrchností a pod ní pověšen nešťastný Daniel na výstrahu jiným, kteří se počali houfně objevovati v hlubokých tehda lesích placých. V místech těchto se dosud říká ‚U cikána‘. A když výstražná tabule časem ztrouchnivěla, postavena zde vrchností r. 1730 nová, ale kamenná, v níž vryt hluboký kříž, který nám podnes hlásá smutnou událost.“ Od něj pak informaci přejímá např. i publikace *Kaple, kapličky, kříže a Boží muka ve farnosti svinické* (Kuba 2003: 19). B. Roedel (1993), který se věnoval kriminalitě na Lounsku, však takovou popravu nezaznamenal.

Obec	Fase k tereziánskému katastru	Indikační skici	Regionální literatura	Soupis pomístních jmen v Čechách (SPJ)	www.mapy.cz
Krl/ Černíkovice	1713 pole <i>Czikanka</i>	0	x	1975 pole <i>Na cikánce</i>	0
Vim/ Včelná pod Boubínem	x	1837 <i>Zigeuner Mühle, Zigeuner Bach, Zigeunerwald</i>	x	1976 ²⁸ <i>Cikánské údolí, Cikánský potok, Cikánský les</i>	2021 <i>Cikánský potok, Cikánský les</i>
Kři/ Karlova Ves	x	0	1917 poloha <i>Cikán</i> ²⁹	1963 les <i>Cikán</i>	0
Čás/Vestec	0	0	x	1974 les <i>Cikánek</i>	2021 les <i>Cikánek</i>

Tabulka 1. Historické doklady pomístních jmen

9. Závěr

Pomístní jména vztahující se k Cikánům/cikánům nebo k osobě pojmenované Cikán jsou různého stáří (srov. rybník *Cikán* v Novém Hradci Králové z poloviny 15. stol. vs. *Cikánskou boudu* z období 2. světové války). Nachází se na celém území Čech. Nejčastěji se jednalo o označení míst určených k táboření či připomínající nějakou událost, často tragickou, spojenou s Cikány/cikány. Nutno ještě říci, že se jednalo o pojmenování, která místům dali místní obyvatelé, příslušníci většinové společnosti, informace o tom, jak nazývali tábořiště ti, jimž byla vyhrazena, v soupisech nemáme.³⁰ Pomístní jména vztahující se k osobnímu jménu Cikán pak bývala většinou motivována majetkovým vztahem. Tato anoikonyma jsou nedílnou součástí krajiny i paměti a uchovávají nám svědectví o životě Cikánů/cikánů v Čechách i o jejich soužití s majoritou.

²⁸ Zachyceno v soupisu pro sousední obec Vim/Šumavské Hoštice.

²⁹ Spalová (1917: 32).

³⁰ U nás takto zaměřený výzkum toponym dosud neproběhl. Srov. např. Elšík (2017); Rosenberg, Mikešy a Bólcskei (2020).

Zkratky okresů

Ben – Benešov, BL – Brandýs nad Labem, Bře – Březnice, Čás – Čáslav, ČBr – Český Brod, ČD – Český Dub, ČS – Česká Skalice, Hab – Habry, HBr – Havlíčkův Brod, HK – Hradec Králové, Hol – Holice, HT – Horšovský Týn, HV – Hluboká nad Vltavou, Chot – Chotěboř, Chru – Chrudim, Jar – Jaroměř, JH – Jindřichův Hradec, Jíl – Jílové, KČL – Kostelec nad Černými lesy, Kdy – Kdyně, KL – Kamenice nad Lipou, Klt – Klatovy, Krl – Kralovice, KrV – Kralupy nad Vltavou, Kři – Křivoklát, Lbá – Libáň, Lbo – Libochovice, Lov – Lovosice, LP – Lomnice nad Popelkou, LS – Ledč nad Sázavou, MB – Mladá Boleslav, MH – Mnichovo Hradiště, Mir – Mirovice, MK – Městec Králové, Mos – Most, MV – Mladá Vožice, Nas – Nasavrky, Nym – Nymburk, Pac – Pacov, Pbm – Příbram, Pdě – Poděbrady, Pli – Polička, Pln – Plzeň, PM – Police nad Metují, Prch – Prachatice, PŘl – Přelouč, Sdc – Sedlec, Sla – Slaný, Str – Strakonice, Što – Štoky, Táb – Tábor, Tře – Třeboň, TS – Trhové Sviny, UJ – Uhlířské Janovice, Unh – Unhošť, Úpi – Úpice, VM – Vysoké Mýto, Zbi – Zbiroh, Žam – Žamberk

Literatura

- Balhar, Jan (red.). 2016. *Český jazykový atlas 5*. Brno: Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
- Bělič, Jaromír (red.). 1983. *Pravidla českého pravopisu*. Praha: Academia.
- Beneš, Josef. 1962. *O českých příjmeních*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- Caletka, Lumír. 2011. *Právo na život a trest smrti*. Diplomová práce. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.
- Čižmárová, Libuše. 2001. K nářeční morfologii kolektivního označení rodiny v češtině. *Naše řeč*, 84/4, Praha, 206–212.
- Doubek, Zdeněk; Rezková, Helena. 2010. *Pohled do historie Nového Hradce Králové*. Vlkov: Regiona.
- Dvořáková, Žaneta. v tisku. Neighbours who disappeared: non-settlement names with the element Žid ('Jew') in Bohemia. *Onoma*, Uppsala.
- Elšík, Viktor. 2017. The Romani oikonym *Požom(b)a* 'Bratislava'. *Das amen godi pala Lev Čerenkov: Romani historija, čhib taj kultura*. Red. Kozhanov, Kirill; Oslon, Mikhail; Halwachs, Dieter W. Graz: Karl-Franzens-Universität Graz, 176–187.
- Havránek, Bohuslav (red.). 1960. *Slovník spisovného jazyka českého, I. díl, A-G*. Praha: Československá akademie věd. <https://ssjc.ujc.cas.cz/>.
- Horváthová, Jana. 2002. *Kapitoly z dějin Romů*. Praha: Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s. v nakladatelství Lidové noviny.

- Horváthová, Jana. 2005. Meziválečné zastavení mezi Romy v českých zemích (aneb tušení souvislostí). *Romano džaniben – časopis romistických studií*, 12/2, Praha, 63–84.
- Hujer, Oldřich (red.). 1935–1937; 1937–1938. *Příruční slovník jazyka českého, I. díl, A–J; II. díl, K–M*. Praha: Státní nakladatelství. <https://psjc.ujc.cas.cz/>. (navštíveno 20. února 2021).
- KdeJ sme.cz*. www.kdejsme.cz (navštíveno 5. února 2021).
- Knappová, Miloslava. 1995. Odras historických událostí v pomístních jménech. Olivová-Nezbedová a kol. 1995. *Pomístní jména v Čechách. O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 377–402.
- Knappová, Miloslava. 2002. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: Tax Az Kort.
- Kotík, Antonín. 1897. *Naše příjmení*. Praha: Jan Kotík.
- Kuba, Jaroslav. 2003. *Kaple, kapličky, kříže a Boží muka ve farnosti svinické*. Svinice. <http://obecmodrovice.cz/wp-content/uploads/2020/01/Krize.pdf> (navštíveno 5. února 2021).
- Lišková, Michaela; Procházková, Barbora; Šemelík, Martin (red.). *Akademický slovník současné češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky. <http://www.slovníkcestiny.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Mapy.cz*. <https://en.mapy.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Mikan, Jaroslav. 1947. Královéhradecké vodní hospodářství. *Časopis Společnosti přátel starožitností*, 55, Praha, 85–96.
- Moldanová, Dobrava. 2010. *Naše příjmení*. Praha: Agentura Pankrác.
- Nečas, Ctibor. 1999. Jazyková výpověď o moravských a slezských Romech. Přehled pomístních jmen s lexikálními jednotkami Cikán a cikán. *Bulletin Muzea romské kultury*, 8, Brno, 39–42.
- Nečas, Ctibor. 2000. Národní jméno Cikán, resp. obecně rozšířené slovo Cikán v moravských a slezských toponymech. *Český lid*, 87/1, Praha, 67–70.
- Olivová-Nezbedová, Libuše. 1995a. Pomístní jména v Čechách, jejich obecná charakteristika a jejich význam pro vědní obory. Olivová-Nezbedová, Libuše a kol. 1995. *Pomístní jména v Čechách. O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 15–34.
- Olivová-Nezbedová, Libuše. 1995b. Soupis pomístních jmen na území Čech v letech 1963 – 1980. Olivová-Nezbedová, Libuše a kol. 1995. *Pomístní jména v Čechách. O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 35–51.
- Padevět, Jiří. 2018. *Za dráty. Tábory v období 1938–1945 na území dnešní České republiky*. Praha: Academia.
- Pešák, Václav. 1936. Rozsah rybníčního hospodářství na panství pardubickém r. 1560 a r. 1743. *Časopis pro dějiny venkova*, 23, Praha, 118–124.

- Pleskalová, Jana. 2017. Pomístní jméno. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. Red. Karlík, Petr; Nekula, Marek; Pleskalová, Jana https://www.czechency.org/slovník/POMÍSTNÍ_JMÉNO (navštíveno 5. února 2021).
- Profous, Antonín. 1947. *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny, I. díl A-H*. Praha: Česká akademie věd a umění v Praze.
- Roedl, Bohumír. 1993. *Smolné knihy města Loun. Sborník okresního archivu v Lounech VI*. Louny: Státní okresní archiv v Lounech.
- Rosenberg, Mátyás; Mikesy, Gábor; Bölcskei, Andrea. 2020. Place names in Romani and Bayash communities in Hungary. *Onomastica. Anuari de la Societat d'Onomastica*, 6, Barcelona, 179–221. <https://raco.cat/index.php/Onomastica/article/view/377544> (navštíveno 1. května 2021).
- Rudná. 2019. Rudná před 20 lety. *Život v Rudné*, 10, Rudná, 14. <https://www.rudnamesto.cz/zivot-v-rudne-c-10-2019/d-201494> (navštíveno 5. února 2021).
- Spalová, Kamila. 1917. O pomístních názvech politického okresu rakovnického. *Věstník musejního spolku král. města Rakovníka*, 6, Rakovník, 4–32. *Státní oblastní archiv v Litoměřicích*. <http://vademecum.soalitomeric.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Státní oblastní archiv v Plzni*. <https://www.portafontium.eu> (navštíveno 5. února 2021).
- Státní oblastní archiv v Praze*. <https://ebadatelna.soapraha.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Svoboda, Jan. 1957. K původu a výkladu českých příjmení. *Naše řeč*, 40/7–8, Praha, 201–213.
- Svoboda, Jan. 1964. *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha: Československá akademie věd.
- Šipková, Milena (red.). *Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky. <https://spjms.ujc.cas.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Šmilauer, Vladimír. 1963. *Úvod do toponomastiky (nauky o vlastních jménech zeměpisných)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Šrámek, Rudolf. 2010. Soupis pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku, jejich druhové znaky, příprava a koncepce lexikografického zpracování (v letech 1964–1993). *Acta onomastica*, 51, Praha, 10–47.
- Štěpán, Pavel. 2004. *Označení barev a jejich užití v toponymii Čech*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.
- Štěpán, Pavel. 2016. *Pomístní jména v Čechách z pohledu slovtvorného*. Praha: Academia.

- Štěpán, Pavel (red.). *Slovník pomístních jmen v Čechách*. Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky. <https://spjc.ujc.cas.cz> (navštíveno 5. února 2021).
- Vajdllová, Miloslava (red.). *Elektronický slovník staré češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky. <http://vokabular.ujc.cas.cz> (navštíveno 4. dubna 2021).
- Valenta, Josef. 1937. Cikáni. *Od Stříbrných hor*, 10/4–5, Příbram, 63–67. *Zeměměřický úřad. Archiv*. <https://ags.cuzk.cz/archiv> (navštíveno 5. února 2021).
- Zimmermann, Volker. 2014. „Cikáni“, Židé a další podezřelí. O kriminalizaci menšin v 19. století. Překlad Čapková, Kateřina. *Roš Chodeš*, 5, Praha, 8–9.

„Cikán“ („Ciganin“) u češkoj mikrotoponimiji

Sažetak

Od 1963. do 1980. popisani su mikrotoponimi (anojkonimi) u Češkoj. Među popisanim je građom i 341 mikrotoponim temeljen na etnonimu/apelativu *Ciganin/ciganin* i njihovim izvedenicama. Izraz *Ciganin* u povijesnome se kontekstu koristio kao etnonim, a *ciganin* kao apelativ u značenju ‘nomad’. Mikrotoponimi temeljeni na etnonimu/apelativu *Ciganin/ciganin* različite su starosti i mogu se naći po cijeloj Češkoj. Najčešće su se tako imenovala mjesta namijenjena logorovanju *Cigana/cigana* ili je takvo imenovanje bilo povezano s nekim događajem vezanim uz *Cigane/cigane*. Mikrotoponimi koji se temelje na antroponimu *Cikán* uglavnom su motivirani vlasništvom tako imenovane osobe nad imenovanim područjem.

Ključová slova: onomastika, mikrotoponyma (anoikonyma), Čechy, Cikán

Ključne riječi: onomastika, mikrotoponimi (anojkonimi), Češka, Cikán (Ciganin)

Keywords: onomastics, microtoponyms (anoikononyms), Bohemia, Cikán (Gypsy)